

Notat om unge

**Samarbejde mellem Region Syddanmark og
Beskæftigelsesregion Syddanmark**

Indledning

Region Syddanmark og Beskæftigelsesregion Syddanmark har som følge af deres myndighedsroller inden for beskæftigelses- erhvervs- og uddannelsespolitikken nogle sammenfaldende politikområder.

Der er derfor indgået en samarbejdsaftale i 2007 mellem Regionsrådet, Det regionale Beskæftigelsesråd, Region Syddanmark og Beskæftigelsesregion Syddanmark inden for områder, hvor der er væsentlige interesser for en fælles indsats.

Notatet her tager fat i et af de arbejdsområder, som er oplagte for Regionen og Beskæftigelsesregionen at samarbejde om. I dette notat er der fokus på de unge i Region Syddanmark.

Region Syddanmark har et bredere ansvarsområde end der er i samarbejdsaftalen, som er beskrevet i Regionens Regionale UdviklingsPlan (RUP). Her beskrives ligeledes mere omfattende strategier for de unge i Syddanmark, end dette notat ligger op til.

Beskæftigelsesregion Syddanmark har ligeledes deres beskæftigelsespolitiske indsatsområder bl.a. ministermålene, hvor der ligeledes er strategier om unge og beskæftigelse, som ligger ud over indholdet i dette notat.

Der er i Region Syddanmark ligeledes mange institutioner, der har politikker som vedrører unge, ligesom det er flere ministeriers ressortområde.

Notatet inddrager ikke alle de strategier som Region Syddanmark og Beskæftigelsesregionen har, ligesom der er andre relevante ministerier og institutioner inden for området, som ikke er inddraget i notatet. Det udelukker dog ikke, at samarbejdet mellem Region Syddanmark og Beskæftigelsesregionen kan komme til at inddrage relevante institutioner, ministerier mv.

Notatet skal alene ses som forslag til handlinger, der kan iværksættes i samarbejde mellem Regionsrådet og Det regionale Beskæftigelsesråd samt Region Syddanmark og Beskæftigelsesregion Syddanmark, som vedrørende de unge. Det er et område som løbende kan videreudvikles med yderligere initiativer og flere aktører.

I lighed med dette notat udarbejdes der ligeledes et notat om pendling, som skal sammen tænkes i samarbejdet mellem Region Syddanmark og Beskæftigelsesregionen.

Opsamling og forslag til initiativer

Uddannelsesmål og uddannelsesniveau

I Region Syddanmark opnår 20 % af en ungdomsårgang ikke en ungdomsuddannelse. Målet frem til 2015 er, at 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse.

Endvidere er det et mål, at 50 % af befolkningen har en videregående uddannelse, men også her halter regionen bagefter.

Belysning af årsager til manglende uddannelse

Der er tale om flere forskellige årsager til, at der er så forholdsvis få unge, som gennemfører en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse:

Unge som ikke starter en uddannelse efter endt skolegang

Omkring 5-7 % påbegynder ikke en uddannelse efter endt grundskole. Årsager kan være dårlig skolebaggrund, social belastet opvækst, psykiske og fysiske problemer, misbrugsproblemer, manglende motivation til at gå i skole eller bevidst udsættelse af starten.

Her vil det ofte være folkeskolen, UU samt de sociale myndigheder, som skal være med til at afklare de unges evner og motivation samt sociale vilkår til at påbegynde og gennemføre en uddannelse.

Unge som afbryder en uddannelse

10-15 % af en ungdomsårgang afbryder en uddannelse uden at gennemføre en uddannelse senere. Det er en gruppe, hvor det vil være muligt iværksætte initiativer, som motiverer dem til at gennemføre en uddannelse evt. efter et omvalg.

Unge, der ikke starter eller gennemfører en videregående uddannelse

Andelen af unge, der gennemfører en videregående uddannelse ligger under målsætningen. Dette kan ændres i en kombination af at få flere til at gå i gang og færre til at afbryde. Da de mellemlange og lange videregående uddannelser typisk kræver en forudgående gymnasial uddannelse, hænger udviklingen i antallet med en videregående uddannelse sammen med gennemførelsen af en gymnasial uddannelse.

Den demografiske udvikling og uddannelsesniveaut

Den demografiske udvikling viser, at i Region Syddanmark vil arbejdsstyrken frem mod 2030 blive reduceret med 50.000 personer. Særligt udkantsområderne kommer til at opleve et markant fald i arbejdsstyrken.

Uddannelsesniveaut er lavere i regionen end resten af landet, og det er særligt udtalt i nogle af udkantsområderne. Tilsammen kræver det en særlig indsats på uddannelsesområdet - og især i udkantsområderne.

Årsagerne til et lavere uddannelsesniveau i regionen skyldes bl.a. sammensætningen i erhvervsstrukturen med brug af lavere uddannelsesniveau i regionens virksomheder. En del af de unge med et højere uddannelsesniveau forlader regionen (eller har forladt den for at få uddannelsen og kommer ikke tilbage), mens de unge, som kommer til regionen, har et relativt lavere uddannelsesniveau.

Såfremt virksomhederne i regionen og særligt i udkantsområderne fortsat skal kunne tiltrække uddannet arbejdskraft, skal de også tænkes ind i en indsats til at fastholde og tiltrække unge til deres lokalområde. Især skal der gøres en indsats for, at unge som søger til de større uddannelsesbyer uden for regionen, vender tilbage til regionen til de virksomheder, som vil efterspørge deres arbejdskraft i fremtiden.

Sammensætning af erhvervsstrukturen og uddannelsesmuligheder

Der sker løbende en ændring i sammensætningen af erhvervsstrukturen, hvor der skabes flere arbejdspladser inden for service og færre arbejdspladser inden for fremstilling og industri. Den globale konkurrence vil forstærke processen med, at produktion og udvikling og design adskilles.

Udbuddet på erhvervsskolerne og brancherne er i dag geografisk tilpasset, omend ikke alle lokalområder kan tilbyde alle relevante uddannelser for virksomhederne pga. det nødvendige volumen for at kunne opretholde en uddannelse.

Uddannelsesinstitutioner skal have en omstillingsparathed til at kunne udbyde korte (efter)uddannelsesforløb, som individuelt tager hensyn til enkelte virksomheders behov for kombination af forskellige uddannelser.

Hovedbudskaber

1. Uddannelsesniveaueet i regionen er for lavt og mange er endog helt uden uden uddannelse efter grundskolen.

For at få flere til at gennemføre en uddannelse, skal en indsats fokusere på

- flere og hurtigere i gang, herunder de svage unge
- mindske frafaldet
- forbedre muligheder for et hurtigere omvalg

Dette er delvist en vejledningsopgave, som skal løses i et samarbejde mellem relevante parter som

- kommunen (grundskolen, de sociale myndigheder og jobcentret)
- UU
- uddannelsesinstitutionerne
- Studievalg
- Region Syddanmark
- Beskæftigelsesregion Syddanmark

2. Uddannelsesmulighederne skal tilpasses behovet

På lang sigt skal der være tilstrækkelige uddannelsesmuligheder til stede i form af ungdomsuddannelser og videregående uddannelser.

På kort sigt skal der sikres tilstrækkelige voksen- og videreuddannelses tilbud, der er målrettet virksomhedernes og arbejdstagernes behov.

3. Regionen skal være attraktiv for at kunne tiltrække kvalificeret arbejdskraft

Udviklingen med at de fraflyttede får højere uddannelsesniveau end tilflytterne og de tilbageblevne skal vendes således, at uddannelsesdrænet ophører. Det kræver et samspil mellem arbejdsmarkedsaktører om at synliggøre fremtidige beskæftigelsesmuligheder for faglærte og højtuddannede i lokalområdet samt at have et relevant uddannelsesudbud i nærområdet.

Med sit indgående kendskab til arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet kan Beskæftigelsesregionen og Region Syddanmark bidrage med relevante analyser til brug for alle de relevante interessenter.

Forslag til initiativer

Analyse af frafaldet fra ungdomsuddannelserne

Det meget store frafald på erhvervsskolerne og de gymnasiale uddannelsesinstitutioner resulterer i et samfundsøkonomisk og uddannelsesinstitutionøkonomisk spild samt tidsspild for den enkelte unge. Det er samtidig en af de væsentligste grunde til, at ca. 20% ikke får en uddannelse. På sigt har det betydning for uddannelsesniveaut i regionen og dermed erhvervslivets fortsatte udvikling.

Der er mange interessenter involveret i problematikken, f.eks. uddannelsesinstitutionerne, Ungdommens Uddannelsesvejledning, kommunerne, Region Syddanmark samt Beskæftigelsesregionen.

Beskæftigelsesregionen og Region Syddanmark tager initiativ til at undersøge, hvilke relevante frafaldsundersøgelser, der foreligger. Der kan inddrages relevante parter som f.eks. UU og uddannelsesinstitutionerne.

I. Uddannelsesmålsætninger og behovet for uddannet arbejdskraft

Globaliseringen og den teknologiske udvikling medfører, at virksomhederne i stigende grad har fået brug for mere veluddannede og omstillingsparate medarbejdere. I fremtiden bliver der derfor brug for flere højtuddannede og færre ufaglærte. De ufaglærtes jobmuligheder på arbejdsmarkedet bliver derfor dårligere.

På landsplan forventes det, at flere får mindst en ungdomsuddannelse i fremtiden (2015), dvs. antallet af personer med kun en grundskoleuddannelse vil falde (81.000 personer). Imidlertid ventes behovet at falde endnu mere (216.000 personer), hvorfor der vil være en betydelig ubalance med alt for mange uden en egentlig uddannelse (135.000), jvf. tabel 1. Omvendt forventes der en øget efterspørgsel efter personer med en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse, men her kan et forventet stigende udbud af personer med en videregående uddannelse ikke følge med, så der ventes en mangel på 66.000 personer i 2015. For personer med en erhvervsuddannelse forværres problemet endog af, at udbuddet forventes at falde, så der i 2015 forventes at mangle 136.000 personer. Der er flere undersøgelser som viser lignende udvikling med øget efterspørgsel efter uddannet arbejdskraft og mindre efterspørgsel efter ufaglært arbejdskraft.

Tabel 1. Fremtidens behov for arbejdskraft, 2005-2015

i 1000 personer	Efterspørgsel	Udbud	Ubalance
Ufaglært (grundskole)	-216	-81	135
Gymnasial uddannelse	35	68	33
Faglært/erhvervsuddannelse	30	-106	-136
Videregående uddannelse	170	104	-66
I alt	18	-14	

Kilde: Arbejderbevægelses Erhvervsråd

I den private sektor er andelen af ufaglærte job faldet med ca. 15 procent siden 1980. Og i den offentlige sektor har faldet været lidt større. Selv i de erhverv, som har oplevet stigende beskæftigelse i de senere år, er der sket et fald i antallet af job til dem, der alene har en grundskoleuddannelse. I fremtiden er der udsigt til flere højtuddannede og færre ufaglærte fordi flere i dag vælger en uddannelse end tidligere. Men virksomhedernes behov for højtuddannet arbejdskraft kan vokse hurtigere end antallet af unge, der tager en videregående uddannelse, fordi de samtidigt skal erstatte de mange med uddannelser, som trækker sig tilbage. Der er altså en negativ erstatningsrate for uddannelse og det kan få stor betydning for uddannelsesbalancen.

I Syddanmark er 29 pct. af de beskæftigede ufaglærte, mens mere end 65 pct. mindst har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Uddannelse er således en væsentlig forudsætning for at være aktivt deltagende på arbejdsmarkedet.

Det understreges endvidere af, at mere end halvdelen af de personer, der i dag står uden for arbejdsmarkedet i Syddanmark, har grundskole som højeste fuldførte uddannelsesniveau. Der er en sammenhæng mellem ledighedsrisikoen og uddannelsesniveaut, idet ledighedsgraden falder med stigende uddannelsesniveau. Uddannelse er dermed både afgørende i forhold til at sikre en god indgang for de unge på arbejdsmarkedet, og i forhold til at sikre mulighederne for gennem hele arbejdskarrieren at være en aktiv del af arbejdsmarkedet.

På nationalt niveau såvel som på regionalt niveau har det udmøntet sig i nogle overordnede politiske målsætninger på uddannelsesområdet:

- 95% af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015
- 50% af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse i 2015

Dette er langt fra at blive opfyldt i Region Syddanmark, hvor ca. 20 % af en ungdomsårgang ikke får nogen ungdomsuddannelse.

II. Uddannelsesniveaueet i Region Syddanmark

Højest fuldførte uddannelse

Blandt de unge under 30 år er der naturligvis en høj andel med grundskole som højest fuldførte uddannelse, da de fortsat er under uddannelse. Men med undtagelse af længerevarende uddannelser, har de fleste afsluttet deres uddannelse, når de er fyldt 30 år.

Betragtes det højest fuldførte uddannelsesniveau for forskellige aldersgrupper i befolkningen i Syddanmark fremgår det, at der blandt de 30-39 årige er 20 % som kun har grundskole som højeste uddannelse, – dvs. hver femte af en ungdomsårgang har ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse, når de er fyldt 30 år, jf. tabel 2.

Hertil kommer at der blandt de 30-39 årige, er omkring 6 % som har en gymnasial uddannelse – nogle af disse kan dog fortsat være i gang med en længerevarende uddannelse.

Tabel 2. Befolkningen, fordelt på højest fuldførte uddannelse i Region Syddanmark, 2007

	Grundskole	Gymnasial	Erhvervsfaglig	KVU	MVU	LVU	Uoplyst
16-29 år	49,7%	17,1%	19,9%	2,5%	5,6%	1%	4,2%
30-39 år	20,3%	5,8%	41,1%	7,3%	17,2%	5,4%	2,9%
40-49 år	24,9%	4,4%	41%	6,8%	15,6%	4,2%	3%
50-59 år	30,6%	2,3%	40,5%	5%	15,9%	4,3%	1,4%
60-64 år	37,7%	1,4%	39,5%	3,9%	12,4%	3,1%	2%

Kilde: Danmarks Statistik

I Region Syddanmark har 1/3 af befolkningen i alderen 16 - 64 år, grundskole som det højeste uddannelsesniveau.

Sammenlignet med gennemsnittet i Danmark, er der flere i Region Syddanmark som blot har en grunduddannelse og færre med en lang videregående uddannelse. Der er flere med en faglært uddannelse i Syddanmark end gennemsnittet i Danmark.

Generelt er uddannelsesniveaueet højest i de største byer i Region Syddanmark og kommuner tæt på trekantsområdet, dog med undtagelse af Fredericia, som har en høj andel uden kompetencegivende uddannelse.

De mindre kommuner på Fyn har en stor andel med grundskole som højest uddannelse. Ud over Odense har Svendborg en lille andel med grundskole og ret høj andel af personer med en lang videregående uddannelse.

Billund har det største andel blandt 16-64 årige med grundskole på 38 % mens Odense har den laveste andel med 29 %, hvilket skyldes Lego med mange ufaglærte i Billund og Syddansk Universitet i Odense.

Målsætningen om at 95 % skal have gennemført mindst en ungdomsuddannelse i 2015 belyses ved hjælp af Undervisningsministeriets profilmødel. De 95% skal forstås på den måde, at i ungdomsårgangen fra 2015 skal det forventes, at 95% har gennemført en ungdomsuddannelse i 2040.

I den seneste version af modellen beregner den, hvorledes de unge fra årgang 2006 forventes at klare sig i uddannelsessystemet i de kommende 25 år. Modellen når frem til, at

knap 80 % af de unge fra Region Syddanmark i 2031 vil have en ungdomsuddannelse, hvilket svarer nogenlunde til landsniveauet, men langt under målet på 95 %.

Med hensyn til målet med at 50 % skal have gennemført en videregående uddannelse, forventes godt 45 % af de unge fra Region Syddanmark at have opnået det 25 år (2031) efter afgang fra 9. klasse (2006). Her er således også et stykke til målet. Hertil kommer problemet med modellen, at den ikke tager højde for til- og fraflytninger til regionen.

Udfordring

Med 20 % af befolkningen i Syddanmark med grundskole som højeste uddannelse, når de er fyldt 30 år, er det væsentligt at fokusere på baggrunden for, hvorfor der er så stor en andel som ikke får en uddannelse.

Geografisk er der store forskelle: Kommuner med mindre byer har et lavere uddannelsesniveau end kommuner med en storby. Det skyldes bl.a., at en del unge søger væk fra regionen uden at komme tilbage, mens de tilflyttede unge generelt har et lavere uddannelsesniveau end fraflytterne, jf. afsnittet V om til- og fraflytninger.

Uddannelser inden for brancher i Syddanmark

I den **primære sektor** (landbrug, fiskeri og råstofudvinding) er der en stærk overrepræsentation af personer uden formel uddannelse ud over grundskolen. Der er yderligere en svag overrepræsentation af personer med en erhvervsfaglig uddannelse hvorimod personer med en gymnasial, en lang videregående uddannelse og især mellemlang videregående uddannelse er underrepræsenterede.

Et tilsvarende billede gør sig gældende inden for **fremstillingsvirksomhed og bygge & anlæg**, hvor overrepræsentationen gør sig endnu mere gældende mht. erhvervsfaglig uddannelse (EUD) og lidt mindre gældende mht. grundskole.

Inden for **handel, hotel mv.** er der ligeledes en overrepræsentation af personer med grundskole eller EUD, men også med gymnasial uddannelse, og igen er personer med mellemlang (MVU) og lang videregående uddannelse (LVU) stærkt underrepræsenterede.

Inden for **transport og kommunikation** er billedet nogenlunde lig billedet inden for handel, hotel mv.

Inden for **finansiering og forretningsservice** tegner der sig et noget andet billede, idet andelen med LVU, kort videregående uddannelse (KVU) og gymnasial uddannelse er relativ høj, mens de øvrige uddannelsesgrupper er underrepræsenterede.

Ligeledes er der inden for **offentlige og private tjenesteydelser** relativt mange med en LVU og MVU og til gengæld relativt få med en grundskoleuddannelse og EUD.

Sammenligner vi uddannelsesfordelingen inden for brancherne i hhv. Syddanmark og hele landet, finder vi generelt et lavere uddannelsesniveau i Syddanmark.

Uddannelsesniveauet er således lavere i Region Syddanmark både fordi branchestrukturen er anderledes end landsgennemsnittet, og fordi virksomhederne i Syddanmark i de enkelte brancher gennemsnitligt benytter mindre uddannet arbejdskraft end i hele landet. Dette kan skyldes, at udbuddet af kvalificeret arbejdskraft er mangelfuldt, således at virksomhederne f.eks. vælger at ansætte en person med en mellemlang videregående uddannelse, hvor de i en anden del af landet vælger at ansætte en person med en lang vide-

regående uddannelse. Det kan også skyldes manglende viden hos virksomhederne om kvalifikationer hos personer med lang uddannelse. På sigt, f.eks. i nedgangstider, vil det gøre virksomhederne mere sårbare, fordi viden vil få større betydning. For medarbejderne bliver risikoen for ledighed også større.

Udfordring

En af fremtidens globaliserede konkurrenceparametre er en innovativ arbejdsstyrke som er omstillingsparat i forhold til opgaveløsninger på et stadigt højere organisatorisk og teknologisk niveau, som forudsætter et stadig højere uddannelses- og kompetenceniveau. Denne udvikling er dobbeltsidet, idet virksomhederne skal kunne tilbyde udfordrende arbejde samtidig med, at den uddannede arbejdskraft er tilstede i lokalområdet.

Erhvervssammensætningen i et geografisk område kan have en sammensætning, som har et så lavteknologisk indhold, at det primært tiltrækker lavt uddannet arbejdskraft. Derved bliver overlevelsessandsynligheden for virksomhederne også lavere.

III. Valg og gennemførelse af uddannelse

De unges uddannelsessøgning og valg af uddannelse

De unge skal pr. 15. marts (i 9. og 10. klasse) tilkendegive deres ønske/valg for det kommende år. Hvis de ønsker at fortsætte med en ungdomsuddannelse har de her mulighed for enten at søge en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse. I 2008 valgte omkring 34 % en erhvervskompetencegivende uddannelser i Region Syddanmark og omkring 57 % valgte en studiekompetencegivende uddannelse (gymnasial uddannelse).

Der er 4 %-point flere i Region Syddanmark som vælger en erhvervsuddannelse end gennemsnittet i Danmark. Tilsvarende er der 4 %-point færre i Region Syddanmark som vælger en gymnasial uddannelse end gennemsnittet i Danmark, hvilket senere får betydning for andelen, der fortsætter med en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

Forskellen mellem gennemsnittet for Danmark og Region Syddanmark hænger bl.a. sammen med, at der i regionen er relativt flere beskæftiget inden for jern- og metalindustri og bygge- og anlæg samt landbruget end gennemsnittet i Danmark, hvorimod der i Region Syddanmark er relativt færre beskæftiget inden for forretningsservice, finansiering og forsikringsvirksomhed samt i den offentlige sektor end gennemsnittet i Danmark, jvf. bilag 1.

Der en således en sammenhæng mellem branchefordeling i en kommune (branchefordelingen er vist i bilag 3) og uddannelsesønsker blandt de unge fra kommunen:

- Jo større andel, der i kommunen er beskæftigede i den primære sektor (landbrug etc.), jo større andel af de unge ønsker at starte på en erhvervsuddannelse og jo mindre andel ønsker at starte på det almene gymnasium.
- Jo større andel, der i kommunen er beskæftigede i den sekundære sektor (industri, håndværk, bygge og anlæg), jo større andel af kommunens unge ønsker at starte på en erhvervsuddannelse samt htx og jo færre ønsker at starte på det almene gymnasium.
- Jo større andel, der i kommunen er beskæftigede med privat service, jo mindre andel af de unge i kommunen ønsker at starte på en erhvervsuddannelse og htx, og jo større andel ønsker at starte på en almengymnasial uddannelse.
- Jo større andel, der i kommunen er beskæftigede med offentlig service, jo mindre andel af kommunens unge ønsker at starte på en erhvervsuddannelse og htx, og jo større andel ønsker at starte på en almengymnasial uddannelse.

Der er også en sammenhæng mellem arbejdsstyrkens uddannelsesniveau i en kommune og de unges uddannelsesønsker i kommunen således, at tendensen er, at der vælges en uddannelse svarende til, hvad der er sædvanlig for arbejdsstyrken i det pågældende område.

Konklusionen er derfor, at både branchefordelingen og uddannelsesniveaet i lokalområdet har klar sammenhæng med, hvilke uddannelser de unge vælger. Ligeledes vil udbuddet af uddannelser i det geografiske nærområde have betydning for, hvilken uddannelse der vælges.

Udfordring

Det er væsentligt, at vejledningen for det første sikrer, at de unge hurtigst muligt vælger at komme i gang med en uddannelse. For det andet skal vejledningen rette sig mod de unges kvalifikationer og behov. Og for det tredje skal vejledningen sikre, at evt. omvalg sker så gnidningsfrit som muligt.

Det er endvidere væsentligt at have fokus på, hvilke brancher som er i tilbagegang og som ikke har gode beskæftigelsesmuligheder på sigt og hvilke brancher som har beskæftigelsesfremgang på sigt, når de unge skal vejledes om deres fremtidige karriere.

Uddannelsestilbud i Syddanmark

Region Syddanmark er relativt velforsynet med ungdomsuddannelsesinstitutioner. Hvis vi ser bort fra de tre ø-kommuner, Langeland, Ærø og Fanø, er der adgang til et gymnasium, hf-kursus eller handelsskole i 15-18 af de 19 kommuner. Hertil kommer adgang til en teknisk skole i 11 af de 19 kommuner.

Erhvervsskolerne findes således i stort set alle 19 kommuner, men tilstedeværelsen af en erhvervsskole giver naturligvis ikke i sig selv mulighed for at starte på en vilkårlig erhvervsuddannelse, da ikke alle skolerne har alle indgangene, jvf. bilag 5.

Sosu-, landbrugs- og søfartsskolerne er væsentligt mere koncentrerede, men den samlede søgning er også betydeligt mindre.

De videregående uddannelser er betydeligt mere koncentreret og især koncentreret i Odense, Svendborg, Kolding/Fredericia og Esbjerg.

Udfordring

Der skal fortsat arbejdes på, at det er muligt at påbegynde en ungdomsuddannelse uden at skulle flytte hjemmefra, samtidig med at fokus på kvaliteten bibeholdes.

Manglende start på uddannelse samt frafald og gennemførelse

Set over en årrække er der 4-6 % som ikke påbegynder en ungdomsuddannelse i Region Syddanmark. Ligeledes er der over en årrække mellem 10-15 % som afbryder en uddannelse inden for en periode på 3 år efter endt grundskole.

Særlig har øerne Langeland og Ærø en stor del som ikke påbegynder en uddannelse og en stor andel som falder fra uddannelser. De fleste kommuner har mellem 10-15 % som afbryder en uddannelse og 4-8 % som slet ikke påbegynder en uddannelse.

I kommuner med større byer som Odense og Sønderborg er der en forholdsvis stor andel som afbryder en uddannelse på henholdsvis 12 og 13 %. Derimod er der kun 8 % i Esbjerg (og Svendborg), som afbryder en uddannelse.

Frafald set fra den enkelte institutions side er imidlertid ikke det samme som ingen uddannelse. En stor del af frafaldet er således et omvalg til en anden uddannelse. Derved bliver det alligevel gunstigt for samfundet i form af en større andel, der gennemfører en uddannelse, men er på den anden side med til at forlænge uddannelsesperioden.

I den årgang, der forlod 9. klasse i 2005, forventes det, at 25 år senere vil 81% have gennemført en ungdomsuddannelse (gymnasial eller erhvervsfaglig ungdomsuddannelse), 79% vil have gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse, hvoraf 45% vil have gennemført en videregående uddannelse.

Udfordring

Andelen, der søger en uddannelse efter afgang fra folkeskolen er nogenlunde tilfredsstillende, men der skal arbejdes på at mindske det blivende frafald og kvalificere omvalget,

herunder sikre en kortere periode mellem afbrudt og ny uddannelse. Dette stiller især krav til ungdomsuddannelsesinstitutionerne og UU'erne.

Alene andelen som ikke vælger at påbegynde en uddannelse gør, at det kan være svært at nå målet på, at 95 % af en ungdomsårgang skal have en uddannelse, hvis ikke de bliver motiveret til at gå i gang med en uddannelse på et senere tidspunkt. Samtidig er der et decideret frafald (ikke omvalg) på op til 15 % fra en ungdomsuddannelserne. Dette skal reduceres betragteligt. Andelen, der gennemfører en uddannelse skal således forøges mærkbart.

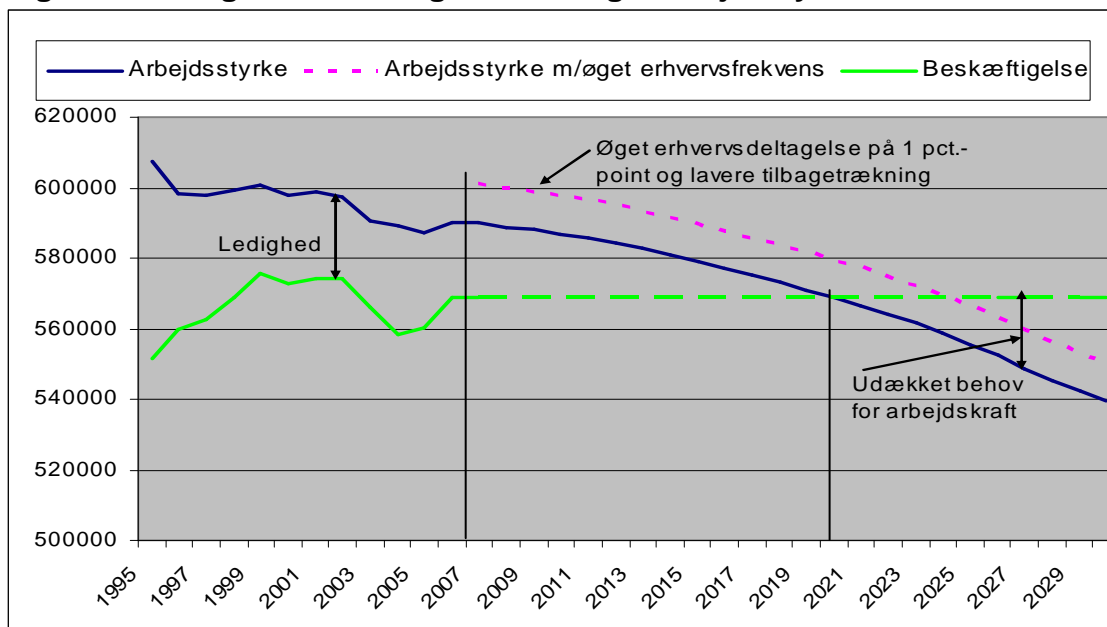
Selvom der er op til 15 % som falder fra en ungdomsuddannelse, er der brutto væsentligt flere, som afbryder en uddannelse undervejs. For at sikre en højere gennemførelse er der behov for, at de unge vejledes grundigt før uddannelsesvalget, under uddannelsen og ved afbrud eller skiftet af uddannelsesretning.

IV. Demografi og arbejdsmarkedssituation for de unge

Demografien

Fremskrivning af den demografiske udvikling i Region Syddanmark viser, at i år 2030 er arbejdsstyrken faldet med 50.000 personer og allerede fra år 2018 er arbejdsstyrken faldet med 10.000 personer, jvf. figur 1. Der bliver altså stadig færre beskæftigede i Region Syddanmark og virksomhederne og manglen på arbejdskraft bliver yderligere forstærket fremover. Det mest markante fald i den demografiske udvikling sker på Sydfyn og i Sydjylland.

Figur 1. Demografiske betinget udvikling i arbejdsstyrken 1995 – 2030 i Syddanmark

Kilde: Beskæftigelsesministeriets Dream-database og Mploy's beregninger

De 16 - 29 årige udgør 24 % af de 16 – 64 årige i Syddanmark, og andelen er de seneste 10 år faldet med 5 procentpoint fra 29 %. I de kommende årtier frem mod 2030 vil andelen af unge udgøre omkring 26 %. Den øgede andel af unge skyldes, at der bliver lidt flere men især også, at der en stor andel af de ældre som forlader arbejdsstyrken.

Udfordring

De unge skal hurtigere gennem uddannelsessystemet og have mere uddannelse end de personer, der skal erstattes. De unge er og bliver en ressourcemangel som arbejdsgivere vil kappes om således, at de vælger en uddannelse inden for deres branche. Der er derfor også i deres interesse, at så mange som muligt gennemfører en uddannelse.

De unges arbejdsmarkedssituation

Der er 182.000 16-29 årige, og de udgør knap 24 % af arbejdsstyrken i Syddanmark. Sammenlignet med de øvrige aldersgrupper har de en lav ledighed for dagpengemodtagere, idet de kun udgør 12 % af samtlige ledige dagpengemodtagere.

Derimod har de unge blandt arbejdsmarkedsparete kontanthjælps-modtagere en høj ledighed, idet de udgør 50 % af kontanthjælpsmodtagerne, ligesom de har en høj andel blandt ikke-arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere på 27 %. Der er i alt 2.900 (helårspersoner) unge som tilhører gruppen af ikke-arbejdsmarkedsparete i Syddanmark og 2.600 (helårspersoner) unge på kontanthjælp, som er arbejdsmarkedsparete.

De unge på kontanthjælp udgør 3 % af de unge i befolkningen, så det er ikke alene de unge på kontanthjælp der skal fokuseres på, når de unge skal motiveres til at tage en uddannelse. Afsnittet nedenfor omhandler barrierer for de svagere ledige, mens der er andre barrierer for de ressourcestærke unge i at vælge en uddannelse.

Udfordring

Antallet af unge på kontanthjælp skal reduceres for både de arbejdsmarkedsparete og ikke-arbejdsmarkedsparete. Det er især jobcentre og UU-centrene som skal være med til at sikre, at de unge hurtigst muligt påbegynder en uddannelse eller vælger et job med sigte på, at de uddanner sig indenfor faget.

Barrierer for uddannelse og job - de svage unge

Beskæftigelsesrådet har ud fra en beskæftigelsesmæssig sammenhæng fået udarbejdet en analyse af de svagere unge som viser, at ud over manglende erhvervserfaring, er der tre væsentligste barrierer som gruppen af unge står overfor 1) psykiske problemer, 2) dårlig skolebaggrund og 3) fysiske helbredsproblemer, jvf. bilag 3. Kun relativt få har misbrugsproblemer og/eller plettet straffeattest.

Gruppen af svage ledige udgør knap 5 % af de 16-29 årige og sammenholdt med gruppen af alle unge mellem 16-29 år i regionen, så er målgruppen i denne analyse karakteriseret ved, at der er væsentligt flere kvinder end mænd, flere 20-24 årige og flere indvandre-re/efterkommere, jvf. bilag 5. Gruppen har endvidere en markant svagere uddannelsesbaggrund end de unge generelt. Konkret har 83 % af målgruppen højst en 10. klasse. Den tilsvarende andel blandt de unge i samme aldersgruppe i regionen som helhed er kun 40 %.

I forbindelse med analysen er der identificeret 5 hovedtyper af ledige. Disse fem grupper fremgår af oversigten nedenfor (figur 2) med forslag til indsatser.

Figur 2. De unge ledige og indsatsfelter mod ledigheden

<p><u>Ressourcesvage</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktperson • Mentor på job/uddannelse • Aktiveringsprojekter med fokus på at øge selvværd og sociale og personlige kompetencer • Afklaringsforløb/virksomhedspraktik 	<p><u>Psykiske problemer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktperson • Psykiatrisk/psykologisk behandling • Mentor på job/uddannelse • Afklaringsforløb • Virksomhedspraktik
<p><u>Misbrugsproblemer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktperson • Misbrugsbehandling • Aktiveringsprojekter med fokus på at øge stabilitet og motivation • Mentor på job/uddannelse • Målrettet aktivering eller virksomhedspraktik 	<p><u>Fysiske helbredsproblemer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Behandling og genoptræning • Afklaringsforløb • Virksomhedspraktik • Fleksjob

Ingen barrierer:
Fokus på beskæftigelse og uddannelse, f.eks. intensivt kontaktføreløb

Udfordring

Baggrunden for de unges ledighed skal belyses, og det er væsentligt at få spottet de ledige, som reelt ikke har nogen væsentlige barrierer og for de som har barrierer, at iværksættes målrettet aktivitet med fokus på af afhjælpe barriererne.

Beskæftigelse og uddannelse er ikke alene løsningen for alle de ledige unge. Der skal ske en parallelindsats med mulighed for at trække på den række af redskaber og den ekspertise, der er til rådighed i andre afdelinger/forvaltninger i kommunen.

Det er samtidigt vigtigt, at indsatsen er håndholdt, helhedsorienteret og individuel, samt at der tages fat i gruppen så tidligt som muligt og helst før de som 18-årige dukker op i jobcentret med flere nederlag i bagagen.

V. Til- og fraflytninger af unge ind og ud af regionen

Samlet set var der i 2007 knap 1.300 personer i alderen 13-69 år som (netto) flyttede fra Region Syddanmark til en anden region. Der er dog store forskelle i de fra- og tilflytters alder.

I 20 - 26 års alderen er der 22 % som (netto) flytter fra regionen, og det er primært til Region Hovedstaden og Region Midtjylland. Fra 26 års alderen er der en nettotilpendling tilbage til regionen, ikke mindst fra Region Hovedstaden.

Med udgangspunkt i 9. klasse i 1991 fra region Syddanmark og deres valg af uddannelse og bopæl i 2005 kan det udledes, at der netto sker en negativ udvikling i uddannelsesniveauet i regionen.

Vi finder således, jvf. tabel 3, at

- de fraflyttede opnår det højeste uddannelsesniveau
- de fra- men senere tilbageflyttende opnår det næsthøjeste uddannelsesniveau
- tilflytterne opnår det trediehøjeste uddannelsesniveau
- de tilbageblevne opnår det laveste uddannelsesniveau

Tabel 3. Uddannelsesprofiler (højest fuldførte uddannelse) for årgang 1991 i 2005

	Fortsat i Region Syddanmark	Fra- men tilbageflyttet til Region Syddanmark	Fraflyttet til andre regioner	Tilflyttet fra andre regioner
Grundskole	22 %	13 %	11 %	19 %
Almen-gymn. udd.	3 %	7 %	9 %	13 %
Erhvervsgymn. udd.	4 %	4 %	4 %	3 %
Erhvervsfaglig udd.	46 %	32 %	25 %	25 %
Kort videregående udd.	7 %	10 %	8 %	7 %
Mellemlang videreg. Udd.	14 %	17 %	19 %	19 %
Bachelor	2 %	4 %	8 %	4 %
Lang videreg. Udd.	2 %	12 %	16 %	10 %
I alt	9.929	1.504	5.753	1.810

Kilde: TrendEduc på data fra Danmarks Statistik

Note: Tilflytninger til Region Syddanmark fra landets øvrige regioner er estimeret på baggrund af en 10 % stikprøve.

Årsagerne kan være flere, men bl.a. kan det skyldes erhvervs sammensætningen i lokalområdet som gør, at der ikke er et match mellem udbuddet af job som de unge ønsker, at unge fravælger virksomheder (typisk mindre) som har et lavere organisatorisk og teknologisk udvikling og karrieremuligheder. Det kan også skyldes at de unge tilvælger en storby.

Udfordring

For at øge virksomhedernes udviklingspotentialer er der behov for, at enten søger de unge tilbage til deres lokalområde efter endt uddannelse eller også, skal virksomhederne kunne tiltrække unge fra andre regioner med et højere uddannelsesniveau. Især kan det være nyttigt, at virksomhederne kan synliggøre deres udviklingspotentialer som gør, at unge kan se deres fremtid i virksomhederne lokalområdet.

Bilag

Bilag 1: Beskæftigede i Syddanmark og hele landet fordelt på brancher, 2007

	Hele landet	Region Syd- danmark	Hele landet	Region Syd- danmark
Landbrug, gartneri og skovbrug	80732	25113	2,9	4,1
Fiskeri	3450	668	0,1	0,1
Råstofudvinding	4263	1858	0,2	0,3
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	68940	20540	2,4	3,4
Tekstil- og læderindustri	8858	1798	0,3	0,3
Træ-, papir- og grafisk industri	55904	10561	2,0	1,7
Kemisk industri og plastindustri	48720	6745	1,7	1,1
Sten-, ler- og glasindustri	16086	4335	0,6	0,7
Jern- og metalindustri	172012	53907	6,1	8,9
Møbelindustri og anden industri	25737	8317	0,9	1,4
Energi- og vandforsyning	14342	3122	0,5	0,5
Bygge og anlæg	191350	42693	6,8	7,1
Autohandel, service og tankstationer	63908	15839	2,3	2,6
Engroshandel undtagen med biler	162788	36267	5,8	6,0
Detailh. og reparationsvirks.	206839	42927	7,3	7,1
Hoteller og restauranter	89819	19637	3,2	3,2
Transport	123464	27782	4,4	4,6
Post og tele	51102	9860	1,8	1,6
Finansiering og forsikring	79628	11088	2,8	1,8
Udlejning og ejendomsformidling	48228	8813	1,7	1,5
Forretningservice	296035	49100	10,5	8,1
Offentlig administration	147692	27604	5,2	4,6
Undervisning	208959	44233	7,4	7,3
Sundhedsvæsen	162421	33759	5,8	5,6
Sociale institutioner	334209	69963	11,8	11,6
Foreninger, kultur og renovation	145111	26485	5,1	4,4
Uoplyst aktivitet	11044	2266	0,4	0,4
I alt	2821641	605280	100	100

Kilde: Danmarks Statistik

Bilag 2. De beskæftigedes (16-66 år) fordeling på hovedbrancher i Syddanmark, 2006

	Primær	Sekun- dær	Service privat	Service offentlig	I alt - pct.	I alt - abs
Assens	6,2	29,2	34,7	29,9	100	20814
Faaborg-Midtfyn	7,1	26,0	35,4	31,5	100	25599
Kerteminde	5,9	31,1	34,2	28,8	100	11677
Langeland	8,5	26,1	35,4	30,0	100	6068
Middelfart	4,1	25,1	40,0	30,8	100	18894
Nordfyns	9,3	27,3	35,5	27,9	100	14997
Nyborg	4,7	24,6	37,5	33,2	100	15282
Odense	2,2	18,7	43,7	35,4	100	92854
Svendborg	3,5	20,0	39,4	37,1	100	28347
Ærø	7,5	16,6	43,4	32,5	100	3002
Fredericia	1,2	25,7	42,0	31,1	100	25012
Kolding	2,6	25,2	44,2	28,0	100	46617
Vejle	3,6	24,3	42,2	30,0	100	55099
Haderslev	5,0	24,6	37,3	33,1	100	28284
Sønderborg	3,0	34,9	33,1	29,0	100	37509
Tønder	9,7	26,1	35,6	28,6	100	20127
Aabenraa	5,3	21,6	44,0	29,1	100	29849
Billund	5,9	35,1	36,4	22,5	100	13849
Esbjerg	4,7	25,5	38,9	30,9	100	58838
Fanø	1,9	14,3	49,1	34,6	100	1643
Varde	8,5	29,2	34,7	27,5	100	26700
Vejen	7,6	30,9	37,5	24,0	100	21953
Fyn	4,4	22,8	39,6	33,2	100	237534
Trekantområdet	2,7	24,9	42,9	29,5	100	126728
Sønderjylland	5,2	27,4	37,4	30,0	100	115769
Sydvestjylland	6,2	28,2	37,6	28,0	100	122983
Region Syddanmark	4,6	25,2	39,5	30,7	100	603014
Hele landet	3,1	21,4	43,3	32,2	100	2821641

Kilde Danmarks Statistik

Bilag 3: Oversigt over barrierer blandt svage ledige mellem 18-29 år

	I alt Antal	Andel af de unge i sags- gennemgangen i alt
Manglende erhvervs erfaring	143	42,1 %
Psykisk sygdom	91	26,8 %
Dårlig skolebaggrund	71	20,9 %
Fysiske helbredsproblemer	56	16,5 %
Social belastet opvækst	45	13,2 %
Ingen barrierer	44	12,9 %
Læse og staveproblemer	38	11,2 %
Traumatiseret	25	7,4 %
Mangel på dansk kundskaber	25	7,4 %
Blandingsmisbrug	16	4,7 %
Børnepasningsproblem	16	4,7 %
Manglende forældre-/voksenopbakning	14	4,1 %
Plettet straffeattest	11	3,2 %
Hashmisbruger	5	1,5 %
Handicap	5	1,5 %
Narkoman	3	0,9 %
Alkoholiker	2	0,6 %
	610	340

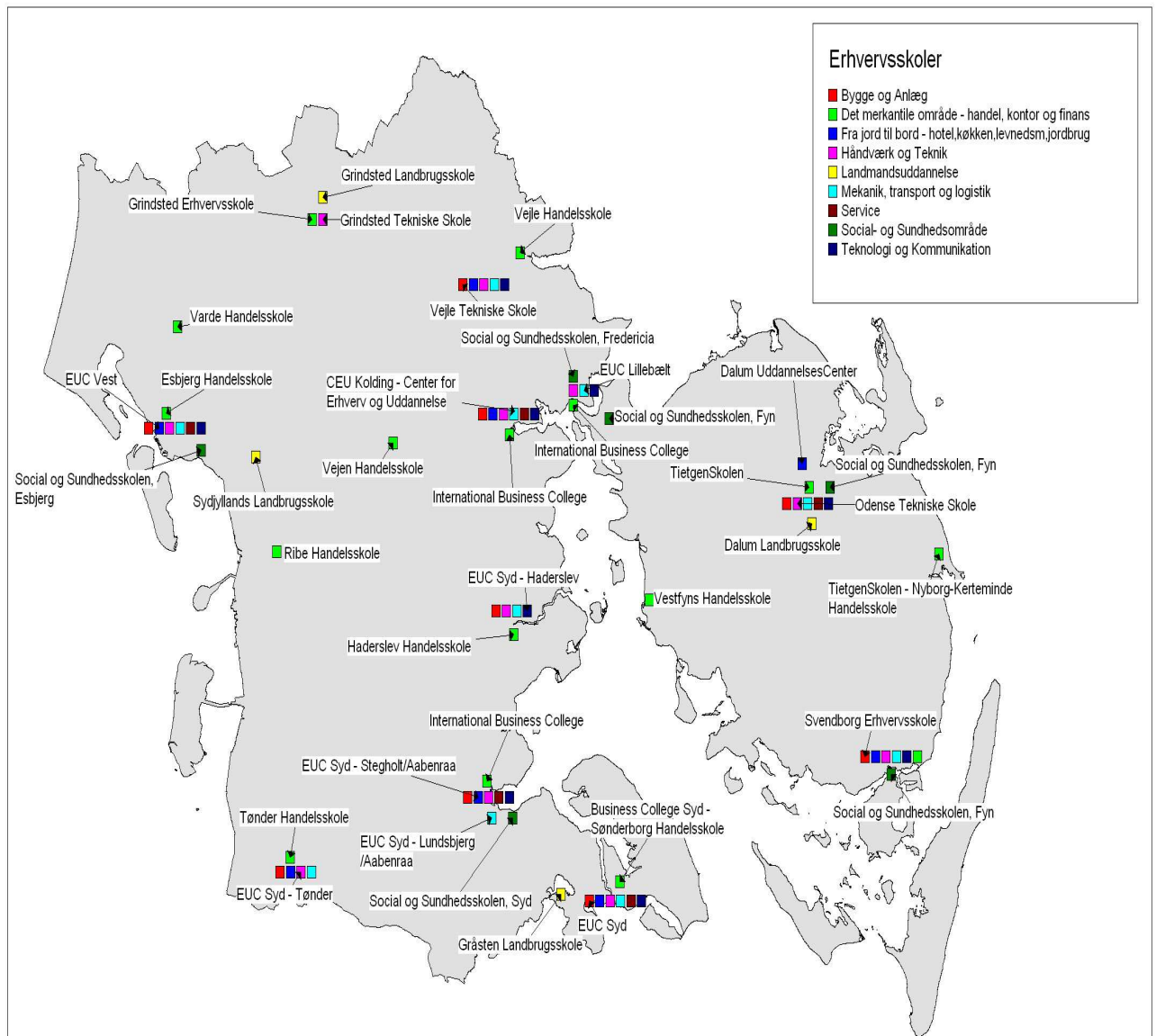
Kilde: Gennemgangen af 340 sager blandt ledige 18-29 årige med mere end 13 ugers ledighed

Bilag 4: Undersøgelsens ungegruppe sammenlignet med samtlige unge vedrørende fordeling på køn, alder, uddannelsesbaggrund, etnisk baggrund, civilstatus og børn.

	Ungegruppen	Samtlige unge mellem 18-29 år
Køn:		
- Kvinder	62 %	48 % ¹
- Mænd	38 %	52 %
Alder		
- 18 - 19 år	14 %	19 %
- 20 - 24 år	44 %	40 %
- 25 - 29 år	42 %	40 %
Uddannelsesbaggrund		
- Grundskole	83 %	40 %
- Almen gymnasial uddannelse	4 %	14 %
- Erhvervsgymnasial uddannelse	1 %	7 %
- Erhvervsfaglig uddannelse	4 %	24 %
- Videregående uddannelse	0 %	11 %
- Uoplyst	8 %	5 %
Etnisk baggrund		
- Dansk oprindelse	81 %	88 %
- Indvandrere/efterkommere	19 %	12 %
Civilstatus:		
- Gift/samboende	12 %	10 %
- Enlig/skilt	88 %	90 %
Børn		
- Ingen børn	68 %	77 %
- Et eller flere børn	32 %	23 %

Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelsens DREAM-database og særkørsler fra Danmarks Statistik, samt Statistikbanken

Bilag 5: Udbuddet af indgange på erhvervsuddannelserne i Region Syddanmark

Bilag 6: Uddannelsesniveaueet i kommunerne i Region Syddanmark, 2007. 16-64 årige i befolkningen

	Grundskole	Gymn.udd.	Erhvervsudd.	KVU	MVU	LVU	I alt %	I alt abs.
Hele landet	31,2	9,4	34,7	5,2	12,9	6,5	100	3.358.622
Syddanmark	33,7	7,2	37,0	5,4	12,8	3,7	100	728.857
Fyn	32,5	8,4	36,0	5,2	13,5	4,3	100	295.312
Sydjylland	34,5	6,5	37,8	5,5	12,4	3,3	100	433.545
Assens	35,8	4,3	39,0	5,7	12,1	3,2	100	25.165
Billund	38,0	6,1	39,4	5,4	8,9	2,2	100	15.809
Esbjerg	34,4	7,2	36,7	5,0	13,7	3,0	100	71.552
Fanø	22,6	5,7	33,7	5,5	27,3	5,2	100	1.954
Fredericia	36,3	6,4	37,9	4,7	11,7	3,0	100	30.679
Faaborg-Midtfyn	33,6	4,9	39,8	5,9	12,5	3,2	100	30.975
Haderslev	35,1	6,2	38,0	4,9	12,7	3,1	100	34.280
Kerteminde	34,7	4,5	40,4	4,5	12,7	3,2	100	14.074
Kolding	32,2	7,6	37,1	6,0	12,8	4,3	100	54.201
Langeland	40,0	3,9	40,1	4,4	9,7	1,8	100	8.159
Middelfart	32,7	4,9	39,4	5,4	13,8	3,8	100	22.252
Nordfyns	36,3	4,4	40,8	5,4	10,4	2,7	100	17.877
Nyborg	35,0	5,7	38,3	5,7	12,2	3,2	100	19.061
Odense	30,2	13,0	31,6	4,9	14,1	6,1	100	117.405
Svendborg	31,2	7,4	36,0	5,4	16,6	3,4	100	36.498
Sønderborg	32,8	6,4	37,9	5,9	13,0	4,0	100	45.328
Tønder	38,1	5,2	39,0	5,9	9,5	2,3	100	24.240
Varde	35,9	5,3	39,8	5,9	10,7	2,3	100	29.870
Vejen	37,4	4,9	39,9	6,0	9,7	2,2	100	24.985
Vejle	32,5	7,4	35,2	5,8	14,6	4,4	100	64.133
Ærø	31,7	4,4	41,3	5,7	14,2	2,5	100	3.846
Aabenraa	35,7	5,2	40,5	4,9	10,8	3,0	100	36.514